

Handreiking borging Regionale Energiestrategie in omgevingsbeleid
Stappenplan om de RES te vertalen in het omgevingsbeleid

Werkgroep Omgevingsbeleid

24 maart 2022

Versie: 1.0

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Werkwijze van het stappenplan	3
3. Bepalen van het ambitieniveau en de kaders	4
Wat zijn de ambities van de energietransitie?	4
Welke rol wil je als gemeente spelen?	5
Welke kaders biedt de omgevingswet?	5
4. Vastleggen van de ambitie	9
Integrale gebiedsbeschrijving	9
Werkingsgebied	9
Keuzemenu regels	10
Concrete Regels	10
5. Speelveld en tijdlijn	11

1. Inleiding

Deze handreiking zet in op de vertaling van de opgave in de energietransitie naar het omgevingsbeleid en neemt hierbij de opgave zoals gesteld in het Klimaatakkoord van Parijs als uitgangspunt. Dit document gaat voornamelijk in op de vertaling van de opgave uit de Regionale Energiestrategie (RES).

Het uiterlijk van onze leefomgeving zal veranderen nu energie een integraal onderdeel van de fysieke leefomgeving wordt. Onze duurzame energieproductie zal in de toekomst meer en meer decentraal plaatsvinden. Duurzame en innovatieve vormen van opwekking, opslag en besparing van energie moeten in de fysieke leefomgeving worden ingepast binnen de schaarste ruimte waarin we wonen, werken, reizen en ontspannen. Afstemming met belanghebbenden is dan ook van essentieel belang om weerstand te voorkomen.

Het klimaatakkoord kent vijf sectoren: industrie, mobiliteit, gebouwde omgeving, elektriciteit, landbouw en landgebruik. Als we kijken naar het omgevingsbeleid van de gemeente in relatie tot de energietransitie heeft dat met name invloed op de sectoren die ook zijn meegenomen in de RES, namelijk de gebouwde omgeving en elektriciteit. Hierin zit de (kleinschalige) opwek van duurzame elektriciteit, energiebesparing en de transitievisie warmte om van het aardgas af te gaan.

In dit document wordt in een stappenplan weergegeven hoe individuele gemeenten een vertaalslag kunnen maken om de RES en met name de lokale vertaling van de RES (het gemeentelijk beleid op het gebied van de energietransitie) vast te leggen in hun omgevingsbeleid. Deze handreiking heeft als doel de *gemeentelijke organisaties in Noord- en Midden Limburg te inspireren* om op een vergelijkbare wijze aan de slag te gaan (de handreiking vormt een uitwerking op basis van de RES 1.0). Dit om zo de uitvoering van de RES via lokaal beleid te borgen in het omgevingsbeleid. De RES regio beseft zich dat de RES een dynamisch document is. Er zal dan ook periodiek gekeken worden wat de exacte situatie is en hoe dit wellicht nog aanvullend of op een ander wijze moet worden meegenomen in het omgevingsbeleid. Hierover zal afstemming plaatsvinden met de deelnemende gemeenten, de provincie en het waterschap.

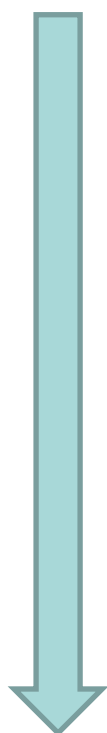
Dit document is geïnspireerd op de staalkaart omgevingsplan energietransitie van het programma “Aan de slag met de omgevingswet” en op het werkblad “RES in de leefomgeving”. Daarbij is een vertaalslag gemaakt naar de situatie in Noord- en Midden Limburg en is de informatie aangevuld met recent verschenen documentatie.

Deze handreiking gaat in op de instrumenten uit de omgevingswet. Gemeenten dienen zelf een keuze te maken in de mate waarin ze hun eigen ambitie op dit moment al willen en kunnen verankeren in de omgevingswet. De RES-organisatie pakt dan ook geen actieve rol bij deze verankering.

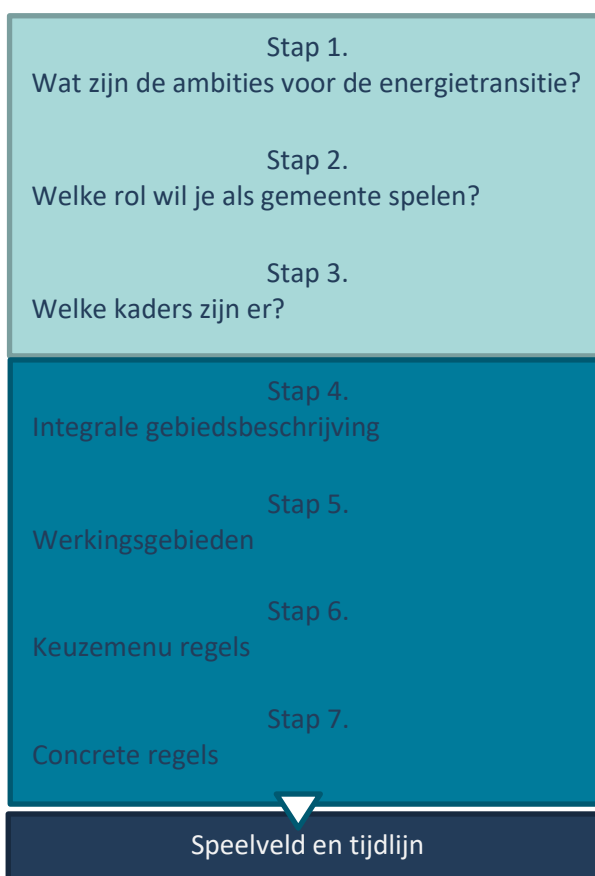
2. Werkwijze van het stappenplan

Door de transitie naar een duurzame energievoorziening verandert het aanzien van woonwijken, bedrijventerreinen, centrumgebieden en het buitengebied. De opgave is veelomvattend. Zo hebben zowel grootschalige duurzame energieproductie (bijvoorbeeld energielandschappen) en transport via hoogspanningskabels als ondergrondse opslag van CO₂ en kleinschalige initiatieven met zonnepanelen invloed op onze leefomgeving. Een CO₂-arme energievoorziening heeft meer ruimte nodig dan de bestaande centraal georganiseerde fossiele energievoorziening (met name door aanvoer en overslag). Omdat de ruimte schaars is en besluitvorming over het ruimtebeslag zo dicht mogelijk bij de burger moet plaatsvinden, is een belangrijke rol weggelegd voor de gemeentelijke overheden. De omgevingswet biedt gemeenten een nieuw instrumentarium in de vorm van onder andere de omgevingsvisie, het programma en het omgevingsplan. Met het omgevingsplan als gemeentelijk instrument kan de energietransitie decentraal gereguleerd worden en aan de hand van lokale ambities, wensen en de aanwezige mogelijkheden van de fysieke leefomgeving worden vormgegeven.

Strategie

Regels

3. Bepalen van het ambitieniveau en de kaders

Wat zijn de ambities van de energietransitie?

Stap 1 in het proces is het bepalen van het ambitieniveau

De energietransitie is een van de grote, nieuwe, maatschappelijke opgaven. In het kader van het Nationaal Programma RES is afgesproken dat gemeenten, provincies en waterschappen het voortouw nemen om te komen tot een regionale energiestrategie (RES). In deze strategie worden afspraken gemaakt om de opgaven voor energiebesparing, warmte in de gebouwde omgeving en voor de opwek van elektriciteit te realiseren. In de RES wordt bepaald welke opwekkingseenheden (en opslag en transportvoorzieningen), alternatieve energiebronnen en besparingsmogelijkheden daarvoor nodig zijn. Ook wordt bepaald waar en hoe (in samenwerking met welke partijen) we deze te denken te realiseren, rekening houdend met andere opgaven en belangen.

De doelstellingen uit de RES 1.0 moeten door gemeenten, provincie en waterschappen worden doorvertaald van lokaal beleid naar omgevingsvisies, een programma en uiteindelijk doorwerken in een omgevingsplan. Op basis van de omgevingsplannen kunnen vervolgens omgevingsvergunningen worden gerealiseerd voor de uitvoering van projecten.

Vergunningen voor initiatieven die in 2030 gerealiseerd moeten zijn, moeten naar verwachting uiterlijk 1 januari 2025 afgegeven worden

In het klimaatakkoord is vastgelegd dat de decentrale overheden uiterlijk op 1 januari 2025 alle aangevraagde benodigde vergunningen voor hernieuwbaar opgewekte elektriciteit op land hebben afgegeven (ten aanzien van de ambitie richting 2030, voor latere ambities kan dit later¹). Hierbij hoort ook aansluiting op het energienetwerk. Overheden zullen de initiatieven voor de duurzame elektriciteitsproductie voornamelijk aan de markt² overlaten. Vanuit dat uitgangspunt geredeneerd moet het voor initiatiefnemers aantrekkelijk worden gemaakt om projecten op te zetten. Decentrale overheden spannen zich in om zo snel mogelijk planologische zekerheid te bieden aan initiatiefnemers. Netwerkbedrijven vragen ook vergunningen aan. Het gaat namelijk om zowel de opwekkingseenheden als de bijbehorende infrastructuur, inclusief de benodigde transformatorstations.

Tijdelijk Omgevingswet

De beoogde datum voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is 1 januari 2023. Alle provincies hebben bij inwerkingtreding van de Omgevingswet een omgevingsvisie. Dit staat op gespannen voet met het halen van de eerdergenoemde termijn van 1 januari 2025 voor het verlenen van vergunningen. Daarom wordt in deze handreiking enkele versnellingsopties genoemd in het laatste hoofdstuk speelveld en tijdelijk.

¹ Dit is geen harde deadline, alleen een signaal om aan te geven dat de inschatting is dat voor realisatie naar het verlenen van een vergunning 5 jaar nodig is.

² De markt is in dit geval een verzamelterm voor alle soorten van initiatiefnemers: van projectontwikkelaars tot energiecoöperaties.

Welke rol wil je als gemeente spelen?

Stap 2 in het proces het bepalen van de gemeentelijke rol

Overheden slaan samen met burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties de handen ineen om de energietransitie te realiseren. De rol (zoals facilitator, stimulator of ontwikkelaar) die een gemeente speelt binnen de energietransitie en de bijdrage die het omgevingsplan kan leveren aan deze rolinvulling is van meerdere zaken afhankelijk. Het beschikbare instrumentarium, de geldende juridische en beleidskaders en ook de financiële en maatschappelijke uitvoerbaarheid spelen een grote rol in de wijze waarop gemeenten de transitieopgave kunnen oppakken. De omgevingswet biedt met het omgevingsplan en het omgevingsprogramma aan de gemeente verschillende instrumenten voor de realisatie van de energietransitie.

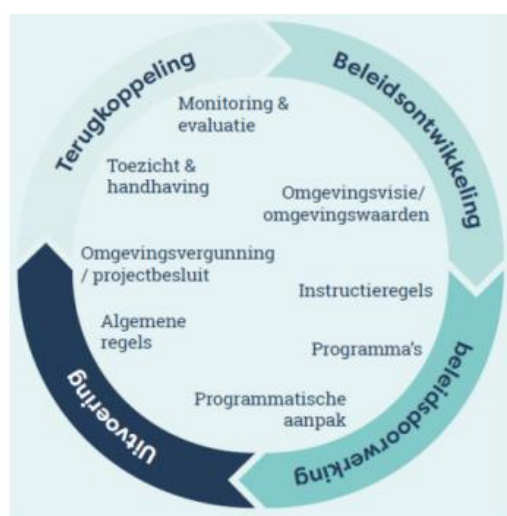
Tot slot is het goed om te beseffen dat de energietransitie bij uitstek een opgave is die overheden niet volledig zelfstandig kunnen realiseren. Lokaal draagvlak en een participatief proces zijn als vanzelfsprekend van belang- en met de omgevingswet ook verplicht- om tot een gedragen transitie te komen.

Welke kaders biedt de omgevingswet?

Stap 3 gaat in op de kaders die de omgevingswet biedt voor de energietransitie

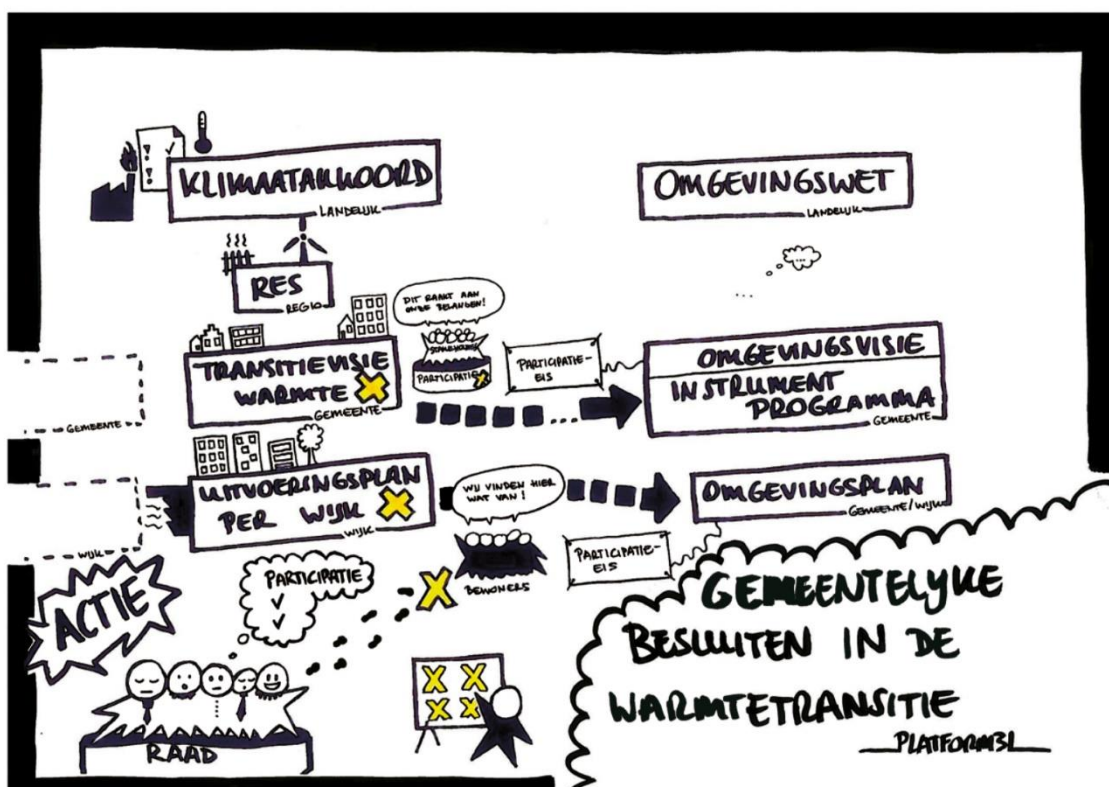
De basis voor de omgevingswet wordt gevormd door de beleidscyclus (afbeelding 1) waar de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat en ruimte ontstaat voor ontwikkelingen. De omgevingswet gaat uit van vertrouwen. De maatschappelijke doelen van de omgevingswet zijn, met het oog op duurzame ontwikkeling, het in onderlinge samenhang:

- bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit; en
- doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoefte.

Figuur 1. Beleidscyclus als denkmodel van de omgevingswet

De omgevingswet bevat een aantal kerninstrumenten die elk een bepaalde plek innemen binnen de beleidscyclus. Die instrumenten worden hieronder omschreven. Het gaat hierbij om instrumenten die de totstandkoming van omgevingsbeleid ondersteunen, instrumenten voor beleidsdoorwerking en regels en toestemmingen die gericht zijn tot initiatiefnemers. De handreiking gaat in op de toepassing van de diverse instrumenten. Op deze wijze hoopt de handreiking de RES- partners inzicht te geven in wat de verschillende instrumenten kunnen betekenen voor het verankeren van het lokale beleid voor de energietransitie in de omgevingswet.

Figuur 2. Toepassing klimaatakkoord in omgevingsbeleid (bron: Platform 31)

De omgevingsvisie

In de omgevingsvisie moet het beleid op hoofdlijnen vastgelegd worden. Om tot een realistische en op uitvoeringsgerichte omgevingsvisie te komen is het van belang om de lokale omstandigheden, de energievraag en de energiemogelijkheden goed in beeld te brengen. Dat kan stapsgewijs in de omgevingsvisie:

- Stap 1: Cijfers op orde (zowel de vraag als het opwekpotentieel in de gemeente of regio);
- Stap 2: Dialoog en participatie, afstemming overheden en netbeheerders;
- Stap 3: Afstemmen andere opgaves;
- Stap 4: Passende energiemix en oplossingen;
- Stap 5: Uitvoeringsagenda, maatregelen en financiële aspecten.

Een deel van deze stappen worden reeds in regionaal verband uitgevoerd. Het is dus maatwerk om te kijken wat er op gemeentelijk niveau nog noodzakelijk is. Met name de afweging tussen de diverse opgaves, binnen een gemeente zullen in de omgevingsvisie moeten worden meegenomen.

Het omgevingsplan

Het omgevingsplan kan worden getypeerd als algemene regelgeving van gemeentelijke overheden. Het omgevingsplan speelt binnen de beleidscyclus van de omgevingswet een belangrijke rol om uitvoering te geven aan de daaraan voorafgaande doorlopen stappen van beleidsontwikkeling en beleidsdoorwerking.

In het omgevingsplan kan een gemeente zogeheten omgevingswaarde vaststellen. De keuze van een gemeente om een omgevingswaarde vast te stellen in een omgevingsplan brengt een verplichting met zich mee. Als namelijk uit monitoring blijkt dat deze omgevingswaarde niet kan worden gehaald, dan dient het college van burgemeester en wethouders een programma vast te stellen. In dat geval moeten maatregelen worden getroffen om de gestelde omgevingswaarde te behalen.

Het omgevingsplan is geen zelfstandig in te zetten instrument waarmee gemeentelijke doelen voor de energietransitie kunnen worden gerealiseerd. Het spreekt voor zich dat de ambities rondom de opgaven van de energietransitie eerst stevig in de omgevingsvisie en ondersteunend in uitvoeringsgerichte programma's moeten worden verankerd, voordat de vraag aan de orde komt of regels gesteld moeten worden. Zo is de inzet van de omgevingsvisie -als een van de andere kerninstrumenten- noodzakelijk om te bepalen hoe een gemeente haar taken wil invullen en ambities voor de energietransitie wil formuleren.

Het programma (uitleg volgt verderop in het stuk) kan vervolgens een belangrijke rol spelen om uitwerking te geven aan de geformuleerde beleidsdoelen. Denk bijvoorbeeld aan het formuleren van een pakket maatregelen, zoals een subsidieregeling voor zonne-energie en een voorlichtingscampagne gericht op energiebesparing, waarmee de doelstelling voor 25% CO₂-emissiereductie in 2030 wordt behaald. Wellicht kan met de inzet van deze financiële, faciliterende en communicatie-instrumenten volstaan worden. Het stellen van regels, die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving, is alleen wenselijk als er geen andere middelen zijn om de gestelde doelen te behalen. Een voorbeeld van zo'n regel is bijvoorbeeld het juridisch toestaan van een zonnepark op een bepaalde locatie.

Het *integrale afwegingskader voor beleid en regelgeving* kan gemeenten helpen om tot goed doordachte keuzes te komen over de verschillende beleidsopties. Aan de hand van zeven vragen komt alle relevante beslisinformatie in beeld voor een gedegen afweging zie onderstaand voorbeeld voor de isolatie-opgave.

Integrale afwegingskader isolatie-opgave

---

1. *Wat is de aanleiding?* Uit het de RES volgt dat Noord- en Midden Limburg een belangrijke opgave heeft om bestaande bouw beter te isoleren, zodat de gemaakte afspraken tijdig worden behaald.
2. *Wie zijn betrokken?* Naast bestuurlijke partners zijn individuele wooneigenaren en huurders, VvE's en woningcorporaties nauw betrokken bij de realisatie van deze opgave.

3. *Wat is het probleem?* Met de woningbouwcorporaties is een meerjarig aanpak vastgesteld om stap-voor-stap de door hen beheerde woningvoorraad te isoleren. Het is echter onmogelijk gebleken om collectieve afspraken te maken met individuele eigenaren en huurders. De gesprekken zijn met name gestrand omdat niet duidelijk was hoe de isolatie-opgave kon worden gefinancierd.
4. *Wat is het doel?* Regionaal is afgesproken dat we gaan werken aan energiebesparing en dat in 2030 de in de RES gestelde doelstelling wordt behaald.
5. *Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?* De afspraken zijn internationaal gemaakt in het klimaatakkoord en zowel nationaal als regionaal vertaald.
6. *Wat is het beste instrument?* Een subsidieregeling waarbij individuele huiseigenaren aanspraak kunnen maken op een gemeentelijke bijdrage die een deel van de investering dekt.
7. *Wat zijn de gevolgen?* Een groot deel van de bestaande woningvoorraad voldoet aan het beoogde energielabel. Hiervoor moet de gemeente wel jaarlijks middelen reserveren.

Het programma

Een programma is een pakket van beleidsvoornemens en maatregelen die dienen om een bepaald doel in de fysieke leefomgeving te bereiken. Een programma bevat een uitwerking van het te voeren beleid voor bescherming, beheer, ontwikkeling, gebruik of het behoud van de fysieke leefomgeving. Waar in de omgevingsvisie algemene ambities of doelen worden vastgelegd, biedt het programma ruimte om die doelen verder uit te werken. Denk hierbij aan het bepalen van gedefinieerde transitiepaden per wijk of kleine kern, de organisatie van het participatieproces en de inzet van financiering of communicatie. In het programma wordt ook aangegeven wat dit betekent voor de uitoefening van taken en bevoegdheden.

Daarnaast kan een programma maatregelen bevatten om aan een of meerdere omgevingswaarden te voldoen of andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving te bereiken. Bij een dergelijke insteek kan er sprake zijn van een bijzondere variant van het instrument programma, namelijk een programmatische aanpak. Een programmatische aanpak heeft een specifiek rechtsgevolg waarbij de toelaatbaarheid van projecten en andere initiatieven kan worden beoordeeld. Gewenste activiteiten worden op grond van de programmatische aanpak getoetst aan regels voor beoordeling van deze activiteiten. Deze regels kunnen onder ander worden vastgelegd in een omgevingsplan.

Het basis wettelijk kader dat meegenomen dient te worden

Het basis wettelijk kader wordt bepaald door de onderliggende algemene maatregelen van bestuur. De omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor het integraal beheer van en voor de ontwikkelingen de fysieke leefomgeving. Voor de energietransitie is het goed om met de volgende besluiten rekening te houden:

Het besluit bouwwerken leefomgeving stelt samen met het besluit activiteiten leefomgeving algemene regels waaraan burgers en bedrijven zich moeten houden als ze bepaalde activiteiten uitvoeren in de fysieke leefomgeving. In het **besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)** staan regels over de duurzaamheid en bruikbaarheid van het gebruik van bouwwerken centraal. Voor de energietransitie is de mogelijkheid die het Bbl biedt voor het stellen van Energieprestatiecoëfficiënt (EPC)-normen relevant.

In het **besluit activiteiten leefomgeving (Bal)** staan regels voor milieubelastende activiteiten. Voor deze categorie kunnen in bepaalde gevallen nadere regels worden gesteld in het omgevingsplan met het oog op een duurzame CO₂- arme energievoorziening.

Het **besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)** stelt inhoudelijke normen voor de verschillende overheidslagen, dit met het oog op nationale doelstellingen en internationale verplichtingen voor de fysieke leefomgeving. In dit besluit zijn bovendien regels opgenomen voor de verschillende instrumenten, waaronder het omgevingsplan en het programma. In het Bkl zijn instructieregels opgenomen die bij het opstellen van het omgevingsplan in acht worden genomen, zoals voorschriften voor geluid van windturbines.

4. Vastleggen van de ambitie

Integrale gebiedsbeschrijving

Stap 4 is een integrale gebiedsbeschrijving

Niet iedere energieoplossing is toepasbaar in ieder gebied. Met andere woorden: oplossingen voor de energietransitie zijn vaak ruimtelijk gebonden. Daarom worden in een omgevingsplan keuzes gemaakt voor het duurzaam opwekken van energie op bepaalde locaties. Iedere gemeente maakt zijn eigen keuzes hiervoor op basis van de in de RES gestelde voorwaarden (deze dienen te worden vertaald in het omgevingsbeleid), in aansluiting op de omgevingsvisie, dialoog met bewoners en in overleg met initiatiefnemers. Bij het vormgeven van de energietransitie is het belangrijk om aan te sluiten bij andere ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Een gebiedsomschrijving kan zowel over de boven- als de ondergrondse ruimte gaan. Denk hierbij aan de impact van de aanpassingen die dienen te gebeuren op het net. Het is dan van belang dat er voldoende ruimte aanwezig is voor boven- en ondergrondse infra als het gaat over opwek van energie.

Werkingsgebied

Stap 5 is het bepalen van het werkingsgebied

In stap 5 komt aan de hand van een integrale gebiedsbeschrijving voor een gemeente een aantal lokale opgaven voor de energietransitie naar voren. Sommige van de opgave zullen gemeentebreed spelen, andere zijn sterk locatie gebonden. Voordat de regels worden opgesteld, dient eerst het werkingsgebied van de regel te worden bepaald. Thema's als monitoring en CO₂-reductiedoelstellingen lenen zich voor een gemeentebrede afweging, maar de vervanging van het aardgasnet is gebiedsgericht. Er zijn een aantal thema's die overeenkomen met opgaves uit de RES. Hierbij is een gemeentelijke vertaling van duurzaamheid in het omgevingsbeleid belangrijk. Denk hierbij aan:

- Laadinfrastructuur en mobiliteit
- De verduurzaming van de industrie
- Woningbouw plannen
- Het belang van systeemefficiëntie
- Participatie in de brede zin van het woord

Keuzemenu regels

Stap 6 gaat over keuzemenu regels

Indien blijkt dat het noodzakelijk is om een regel te stellen, wordt het keuzemenu 'regels' doorlopen. De hoofdstukopbouw van het omgevingsplan is als volgt:

- Begrippen
- Omgevingswaarden
- Functies met bijbehorende activiteiten
- Overige activiteiten in de fysieke leefomgeving

De eerste stap is het bepalen van de definities van *begrippen* die relevant zijn binnen de energietransitie. Dit geeft de gebruiker van het omgevingsplan duidelijkheid over de strekking van deze begrippen en daarmee de werking van het omgevingsplan.

De tweede stap is het bepalen van de *omgevingswaarden*. Omgevingswaarden zijn maatstaven voor de staat of kwaliteit van de fysieke leefomgeving of een onderdeel daarvan, of de toelaatbare belasting door activiteiten. De omgevingswet vereist het stellen van omgevingswaarden voor o.a. milieu en waterveiligheid. De waarden zijn primair gericht tot de overheid. De overheid moet met inzet van beleids- en bestuursinstrumenten deze waarden bereiken of inspanningen verrichten om die te halen. Het monitoren van omgevingswaarden is verplicht. Als blijkt dat niet wordt voldaan aan deze waarden is de overheid verplicht een programmasystematiek toe te passen om de doelen te behalen.

Stap drie en vier is het bepalen van *functies* en *activiteiten*. Met het toedelen van functies aan locaties wordt aangegeven wat er op een bepaalde locatie mogelijk is aan gebruik, waarvoor een bepaalde locatie is bedoeld of wat een locatie is. De functie omschrijft het gebruiksdoel van een locatie. Het is ook mogelijk om regels aan een functie te stellen.

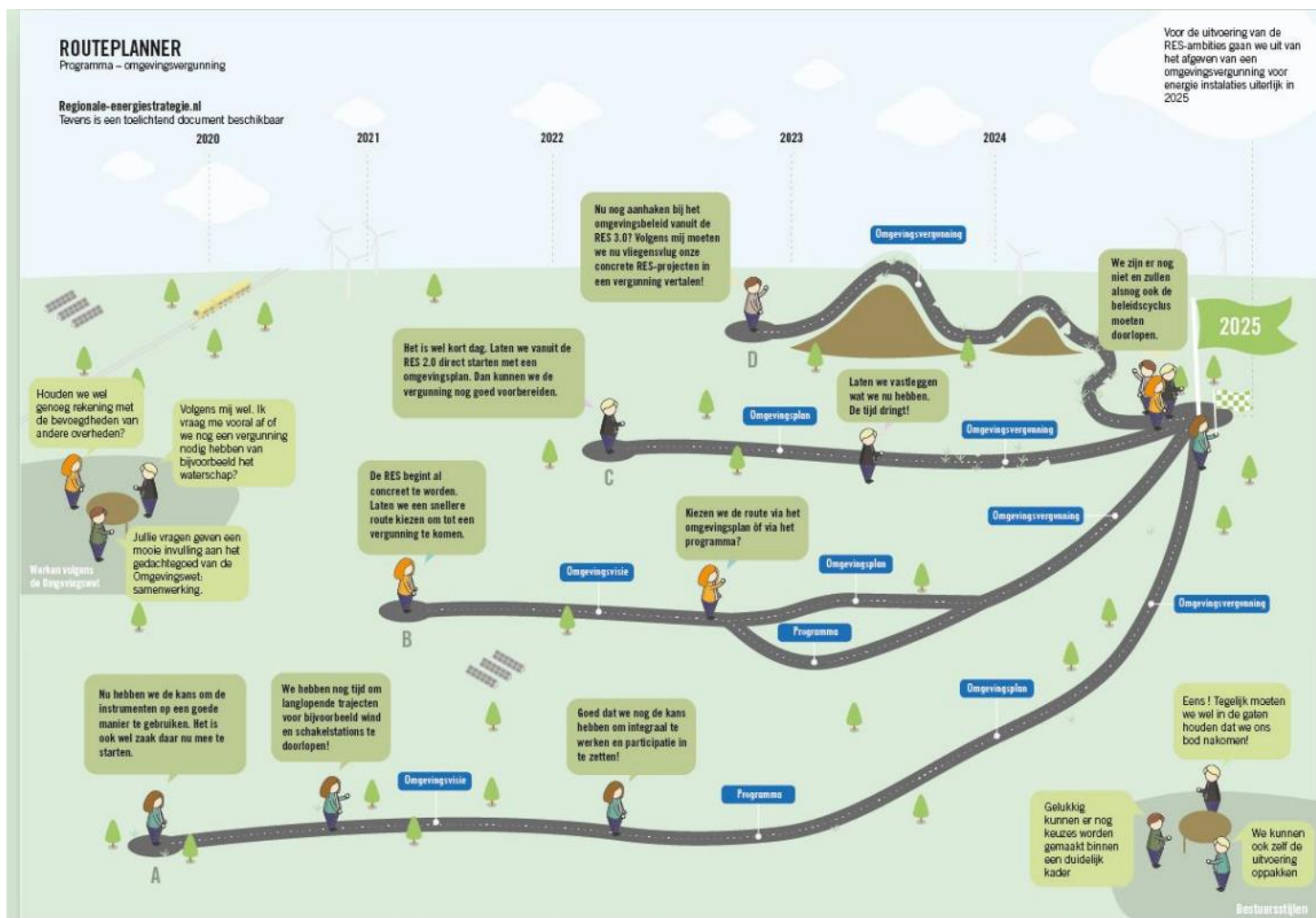
Concrete Regels

Stap 7 is het bepalen van concrete regels

De gemaakte keuzes in stap 1 tot en met 6 leiden uiteindelijk tot de daadwerkelijke formulering van concrete ontwerpregels. Voorafgaand aan deze regels worden vaak uitgangspunten benoemd. Dit zijn uitgangspunten die zijn opgenomen in de omgevingsvisie en uitdrukking geven aan de ambities van de gemeente en oplossingsrichtingen voor de energietransitie. In een programma kunnen die richtingen wijkgericht nader uitgewerkt worden. Zoals gezegd zijn alle regels en uitgangspunten gebaseerd op lokale keuzes die tijdens de visievorming zijn gemaakt. Het omgevingsplan is een hulpmiddel om de opgestelde ambities te realiseren. Een voorbeeld van een uitgangspunt is bijvoorbeeld het stellen van regels over de energietransitie die gericht zijn op het hoofddoel CO₂-reductie, maar de gemeente kan zich ook primair richten op geothermie, de aanleg van warmtenetten of benoemen dat financiële participatie bij grootschalige opwek een vereiste is.

5. Speelveld en tijdlijn

Elke gemeente of clusters van gemeenten kunnen binnen de RES regio op eigen wijze invulling geven aan de manier waarop de *lokale uitwerking van de RES* wordt opgenomen binnen het omgevingsbeleid. Echter zijn er mogelijkheden op basis van minimale inspanningen tot maximale inspaning. Van belang is dat als meerdere gemeenten samen aan een lokale uitwerking van de RES werken, zij gelijktijdig optrekken in het proces.

Figuur 3. Routeplanner RES in omgevingsbeleid (Werkblad – RES in de leefomgeving)

Route A: Omgevingsvisie – programma- omgevingsplan- omgevingsvergunning (koninklijke route)

De lokale uitwerking van de RES bevat een samenhangende benadering van de leefomgeving en kan als bouwsteen worden ingevoegd in de omgevingsvisie. Hiervoor is een m.e.r.- procedure doorlopen die tot stand is gekomen op basis van een uitgebreid participatietraject en is vertaald in een uitvoeringsprogramma. Dit kan verwerkt worden in een omgevingsplan, waarvoor waar nodig eveneens een m.e.r.-procedure is doorlopen en die tot stand is gekomen op basis van een uitgebreid participatietraject. Het omgevingsplan bevat het kader voor de vergunningverlening voor zon, wind en participatietraject. Op basis van het omgevingsplan kan een vergunning verleend worden voor zon, wind en infra.

Route B en Route C: Omgevingsvisie- keuze voor programma of plan- omgevingsvergunning en Omgevingsplan- omgevingsvergunning

Een gemeente of gemeenten kan inschatten dat voor de lokale uitwerking van de RES de koninklijke weg te tijdrovend is. Op basis van die inschatting en met als uitgangspunt de urgentie van zorgvuldige en tijdige vergunningverlening voor 2025 (ten aanzien van de ambitie richting 2030, voor latere ambities kan dit later³) kan worden aangestuurd op de keuze voor route B of C. Deze routes zijn ook aantrekkelijker om te volgen bij een goed doordachte opzet van het programma.

Een belangrijk voordeel ten opzichte van de omgevingsvisie en het omgevingsplan is dat het programma een overzicht van gemaakte of te maken keuzes en een afsprakenkader, uitgewerkt in een tijdsplanning en verantwoordelijkheden, kan bevatten. Daarnaast is de verwachting dat het opstellen van een programma in een kortere periode denkbaar is in plaats van in een omgevingsvisie of omgevingsplan. Is er sprake van gemeentegrens overschrijdende ontwikkelingen dan is een gebiedsgericht programma een geschikt instrument.

Route D: Omgevingsvergunning (minimale inspanning)

In de meest extreme variant heeft de gemeente zich tot 1 januari 2025 minimaal ingespannen om de lokale vertaling van de RES te verankeren in het omgevingsbeleid. Aangevraagde vergunningen worden tot 1 januari 2025 per geval afgewogen en gemotiveerd. Deze variant voldoet niet aan de afspraken uit het klimaatakkoord. Bij toepassing van deze variant ontbreekt het aan een goed proces op basis van een gebiedsgerichte afweging. Het maakt het vergunningsproces traag, kwetsbaar en weinig voorspelbaar. Zowel voor initiatiefnemers als omwonenden is het minder duidelijk. Deze variant is eigenlijk onwenselijk.

³ Dit is geen harde deadline, alleen een signaal om aan te geven dat de inschatting is dat voor realisatie naar het verlenen van een vergunning 5 jaar nodig is.